

מסורת הש"ס

עם הוספות

(א) [ר"ה ל.], **(ב)** [שס ע"ש], **(ג)** [מנחות סח:], **(ד)** עירוצין לב. ר"ה ל. מנחות סח, **(ה)** ברכות מז. **(ו)** מנחות סו., **(ז)** שם עז. **(ח)** בתוס' שבועות טו: ד"ה אין הביאו זה מתנחומא ועיין במכילתא על פסוק זה.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וציקא לו וכו' צמוך הזמן וזה כנ"ל ומי ולא לסמרה נמחק:

תורה אור השלם

(א) וְנִתְּתָה בְּכֶסֶף וַצִּדְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: [דברים יב, כה]

(ב) פי אע"ה אַרְכָּה לָךְ וּמִפְּתִיךָ אַרְפָּאךְ נָאם יי' פי נִדְחָה קָרָא לָךְ צִיּוֹן הִיא דְרָשׁ אֵין לָהּ: [ישימא ל, יז]

ליקוטי רש"י

מאי טעמא. גזר עליה [ר"ה ל.]. **רב נחמן בר יצחק** אמר רבן יוחנן בשיטת רבי יהודה אמרה. דלמר מן המורה הוא אסור לאחר מוצקן ולא משום גזירה שמא יבנה [מנחות סח:].

הגהות וצייונים

[א] רש"ל מ"ז [גליון]: **[ב]** **באבוב** של קלאים **[צ]** [גליון]: **[ג]** צ"ל **צב"קש** (דפו"ד וכ"ה בתוס' הרא"ש): **[ד]** צ"ל **וַיַּחֲכִין** וכ"ה בדפו"ד:

לולב הגזול

בזכרים. שאין מגדלים מהם וולדות ואפ"ה גזרו רצון אטו נקצת:

אמר רב אשי מחלוקת. דרבי אלעזר ורבי יוחנן: **בפרי ראשון**. צפירות שציעית הוא דל"ר אלעזר דרך חילול לא משום דדרש סמוכין: **פרי שני**. דמי שציעית: והא דתניא. צצרייתא דמסייע

ליה: **לָקַח לָקַח**. צכולהו צין צפרי

ראשון צין צדמיו דקתני לקח צצשר יין ולא קתני חילל צשר ציין: איידי דתני **רישא לָקַח**. דליירי צפרי ענמו: וביקש לו לִיקַח חֲזוֹק. ואינו יכול דהתורה אמרה לאכלה צמוך הזמן **(6)** ולא לסמורה וזה מתקיים לשנה הבאה: הרגיל אצלו. שמתוך כך יעשה לו חפזו: וחוזר ואומר לו.

לתונוי: הרי פירות הָלָלוּ. שמכרת לי שהיו של חולין ונכנסו לקדושת שציעית נתונים לך צמתנה ואוכל אותם שצציעית והחנווני אומר לו ואני נתן לך סלע חולין זה שינא לחולין צמתנה וצא ולוקח מאותו סלע כל מה שירצה והחנווני יאכל הפירות צתורת שציעית: והא הבא. דהא סלע פרי שני הוא דמי שציעית וקתני דלריך לילך אלל חנווני ולהניחו לחולין דרך מקח וממכר אלמא צפרי שני נמי איכא מאן דפליג דאי הוי סגי בדרך חילול למה ילך אלל חנווני יקח פירות חולין שיש לו צציתו שזה סלע ויחללנו עליהם ויאכלם צתורת שציעית: אלא. אי אחמר דרצ אשי הכי אחמר: מחלוקת בפרי שני. צהא הוא דליכא למאן דשרי דרך חילול אצל פרי ראשון כו': והא דקתני. צצרייתא דמסייע לר' יוחנן אחת שציעית ואחת מעשרות מתחללין אלמא שציעית ענמה דרך חילול:

מעשר מעשר ממש. צתמיה וכי יש לומר שהמעשר ענמו יתחלל על צהמה חיה ועוף: והבתיב. ונתתה צצקף ונרת דאין מתחלל אלא על המטבע דצר שיש עליו לורה^(א): **בתני'** במקדש **שבעה**. כדדרשינן צת"כ מושמחתם לפני ה' אלהיכם שצעת ימים (ויקרא כג) ולא צצצילין ו' ימים: במדינה. צירושלם שאף הוא כגצולים: ושידא יום הנף. של עומר דהיינו ט"ז צניסן כולו אסור צחדש וצעוד המקדש קיים משקרב העומר היו אוכלין חדש צו ציום כדכתבי (oe) עד הציאכם וכשתרצ הצית מותר מן התורה משהאיר המזרח כדאמר צמנחות (דף סח.) כתוב אחד אומר עד ענם היום הזה דהיינו האיר המזרח וכתוב אחד אומר עד הציאכם הא כינא צצמן דליכא עומר עד הציאכם וצצמן דליכא עומר עד ענם

ואסר רצן יוחנן צן זכאי עליהם כל היום כדמפרש טעמא צצמרא: **גב'** מהרה יבנה בית המקדש. ויחזור דצר לאיסורו דהשתא קרינא ציה עד הציאכם ואי הוו נהיגי צצורצנו לאכול צהאיר מזרח כדין תורה אחיא למיכל נמי צצציינו ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו כו': **דאיבני אימת**. הך חששא דחיישינן למהרה יבנה אימת חגמור המלאכה דליכא למיחש לאיסור חדש כל היום דלאצריך לרצן יוחנן צן זכאי למיסר השתא כל היום משום סירכא דההוא יומא: אי נימא דאיבני בשיתסר. שלא נצנה עד יוס ט"ז ענמו:

הרי התיר האיר המזרח. ושפיר קאכלי דהואיל דהאיר המזרח ואין מקדש צנוי אשתרי ליה צחדש: אלא דאיבני בחמיסר. או קודם לכן כדי מטא שיתסר לא התיר האיר המזרח שהרי המקדש צנוי הלכך אכלי איסורא וגזר ריב"ז השתא משום ההוא יומא: מחצות היום וַיִּהְיוּ נִשְׁתָּרִי. השתא דאי נמי אכלי ההוא יומא מחצות היום ולהלן כסירכא דמעיקרא נכלי וליכא איסורא דודאי קרב העומר: דתנן. צצמכת מנחות (oe): הרחוקים. מירושלים לא היו רואין ולא היו שומעין שעת הקרצת העומר: מותרין. צחדש: מחצות היום וַיִּהְיוּ. לפי שיודעים שאין צ"ד מתענלים צו מלהקריצו קודם חצות: לא צריכא דאיבני בליציא. כלומר לשמא יבנה צלילא חייש ולא יהו פנייים לקצור העומר עד סמוך ליום ויש טורה הרצה צעומר שהיו מייצגין אותו צאצוס^[א] של קלאים וצוצרין אותו שיוצו מימיו וטוחנין אותו צרחים של גרוסות ומניפין אותו צי"ג נפה^[א] צצסה דקה כדאמרינן התם^[א] וזה שלא יוכלו להתעסק צו מתחילת לילה לא יספיקו להקריצו למחר קודם חצות: אי נמי. דאיצני צצמיסר סמוך לשקיעת החמה והיא היא. ואי קשיא דצלילה אינו נצנה דקי"ל צצצעות (דף טו:) דאין צנין צית המקדש צלילה דכתיב וציום הקים את המשכן לחלק כמו שפירש צקונטרס דהני מילי צנין הצנוי צידי אדם אצל מקדש העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שנא' מקדש ה' כונוי ידך:

פרק שלישי

סוכה

מא.

דרבי צהמה ומסיק לה התם היינו כרבי מאיר דשרי אפילו לכתחילה אי נמי אפילו כרצנן והתם דלא אפשר צענין אחר ולפי מה שפי' דר' מאיר שרי אפי' לכתחילה לא יתכן מה שפירש צקונטרס פרק הזהב (צ"מ דף נה:) דגצי דמאי מחללין אותו כסף על נחשת נחשת על הפירות ויחזור ויפדה את הפירות דדוקא כך צריך לעשות ולא מעלם ליירושלים והכא אשכחן דשרי ר"מ דמאי לחלל על הפירות לכתחילה וצלצד שיעלו ויאכלו צצקוס דהכי עדיף משיחזור ויפדה את הפירות:

פירות הָלָלוּ **נתונים** לָךְ **במתנה**. צהדיא קתני צירושלמי

דשציעית צסוף פרק שמיני והחנווני אומר לו הרי סלע נתן לך צמתנה וצענין אחר לא סגי ודייק דדרך חילול אינו מדלא חילל החנווני לכתחילה סלע של צעל הצית על פירותיו שלא כדרך מקח וממכר:

ושידא יום הנף כולו אסור. הרצה תקנות תיקן רצן יוחנן צן זכאי אלא הך תרתי תיקן יחד להכי תני הכא יוס הנף אצב גררר^(א) ותימה צצמנחות פרק רצי ישמעאל (דף סח.) לא תני הך דלולצ אצב ההוא דיוס הנף וצפרק צתרא דר"ה (דף ז.) תניא הך תרתי ועוד תקנות טובא דתקון: **דאשתקד** דלא הוה בית המקדש האיר המזרח הוה מתיר. ואפילו לרצי יהושע דאמר שמעמי שמקריצין אף על פי שאין צית צפ"ק דמגילה (דף י.) הני מילי כשיש מוצח צנוי אצל צלא מוצח לא כדמוכח צוצמים פרק קדשי קדשים (דף ס. ושס) דמוצח שנפגס כל הקדשים שנשחטו שס פסולים ואין אוכלים צצינו שירי מנחה ולא קדשי קדשים ואפילו קדשים קלים:

אי נמי סמוך לַשְׁקִיעַת החמה דחמיסר. שלא יוכלו להתעסק צעומר צתחילת לילה ולא יספיקו להקריצ קודם חצות למחר וי"מ דמיירי צערצ י"ט סמוך לשקיעת החמה ולא יכול לצקר^[א] צי"ט מהיכן יקצרו את העומר והיכן^[א] מגלות וקופות ושלש עשרה נפה וכלי שרת דצרים הצריכין לעומר כדתן צמנחות פ' ר' ישמעאל (דף טו.) דאי סמוך

לשקיעת החמה דחמיסר קאמר שהוא י"ט הא אין צנין צית המקדש דוחה י"ט כדאיתא פרק שני דצצעות (דף טו:) ולאז פירכא היא דתיקשי לן הא דקאמרינן לא צריכא דאיצני צלילא הא נמי אמרינן התם דאין צנין צהמ"ק צלילה שנאמר וציום הקים את המשכן ציום מקימין אותו וצלילה אין מקימין אותו אלא על כרחיך צריך לחלק כמו שפירש צקונטרס דהני מילי צנין הצנוי צידי אדם אצל מקדש העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שנא' מקדש ה' כונוי ידך: ולקחתם

לכן כדי מטא שיתסר לא התיר האיר המזרח שהרי המקדש צנוי הלכך אכלי איסורא וגזר ריב"ז השתא משום ההוא יומא: מחצות היום וַיִּהְיוּ נִשְׁתָּרִי. השתא דאי נמי אכלי ההוא יומא מחצות היום ולהלן כסירכא דמעיקרא נכלי וליכא איסורא דודאי קרב העומר: דתנן. צצמכת מנחות (oe): הרחוקים. מירושלים לא היו רואין ולא היו שומעין שעת הקרצת העומר: מותרין. צחדש: מחצות היום וַיִּהְיוּ. לפי שיודעים שאין צ"ד מתענלים צו מלהקריצו קודם חצות: לא צריכא דאיבני בליציא. כלומר לשמא יבנה צלילא חייש ולא יהו פנייים לקצור העומר עד סמוך ליום ויש טורה הרצה צעומר שהיו מייצגין אותו צאצוס^[א] של קלאים וצוצרין אותו שיוצו מימיו וטוחנין אותו צרחים של גרוסות ומניפין אותו צי"ג נפה^[א] צצסה דקה כדאמרינן התם^[א] וזה שלא יוכלו להתעסק צו מתחילת לילה לא יספיקו להקריצו למחר קודם חצות: אי נמי. דאיצני צצמיסר סמוך לשקיעת החמה והיא היא. ואי קשיא דצלילה אינו נצנה דקי"ל צצצעות (דף טו:) דאין צנין צית המקדש צלילה דכתיב וציום הקים את המשכן לחלק כמו שפירש צקונטרס דהני מילי צנין הצנוי צידי אדם אצל מקדש העמיד צנוי ומשוכלל הוא יגלה ויצא משמים שנאמר (שמות טו) מקדש ה' כונוי ידך^(א): בשיטת ר' יהודה. אותה שיטה שהיה ר' יהודה שהיה מתלמידי תלמידיו דורש אחריו דרש גם הוא צימיו:

עין משפט

גזר מצוה

קד א מיי פ"ו מהלכות שמיטה הלכה ח: קה ב מיי פ"ו מהלכות לולב הלכה יג סוג עשן מד: קן ג מיי שם הל' טו: קז ד מיי פ"י מהלכות מאכלות אסורות הלכה צ סוג לאוין קנצ טוש"ע א"ח סי' חפט סעיף י טוש"ע י"ד סי' רנב סעיף ח: קה ה ו מיי שם:

רבינו חננאל

ואסיקנא דמחלוקת ר' יוחנן ור' אלעזר בדמי פירות שביעית שהן פרי שני ושמעין לה מהא דתניא מי שיש לו סלע של שביעית פי' סלע שלקחה בדמי פירות שביעית וביקש ליקח בה חלוק כיצד עושה הולך אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי בסלע זו פירות ונתן לו וחזור ואמר לו הרי פירות הללו שקניתי ממך נתתיך לך במתנה והחנוני אומר הרי סלע זו נתונה לך במתנה והלה אומר הרי פירות הללו מחוללין על פירות שיש לי בביתי ולוקח בסלע זו מה שירצה הנה הסלע של שביעית כמו פרי שני וקתני דרך מקח אין דרך חילול לא כמאן כר' אלעזר אלא אם תאמר מחלוקת בפרי ראשון אבל בפרי שני דברי הכל אפי' דדרך חלול הוא לא כר' יוחנן ולא כר' אלעזר אלא ש"מ מחלוקת בפרי שני. ואי קשיא לך הא דתניא אחד שביעית ואחד מעשר שני מתחליין מאי שביעית דמי שביעית הן מרקחני מעשר שני בהרה וכי מעשר שני מתחלל בבהמה והלא אינו מתחלל אלא בכסף שיש עליו צורה אלא בדמי מעשר שני [הכא] נמי בדמי שביעית:

פיסקא משחרב בית המקדש התקין ריב"ז שידא לולב ניטל כל שבעה במדינה זכר למקדש. שנאמר דורש אין לה מכלל דבעיא דדישה ושידא יום הנף כולו אסור לאכול החדש כבר פירשנוה במסכת ר"ה חלוקות ר' יהודה על ריב"ז במסכת מנחות. ואסיקנא לריב"ז אסור לאכול החדש בי"ז בניסן היום כולו והאידנא לא אכלינן אלא באורחא דשיבסר נגהי תמניסר ומאי התקין דקתני במתני' דרש המקרא והתקין: